



**Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
Gminy Ryglice
na lata
2016-2025**

Załącznik do Uchwały Nr
..... z dnia
..... r.

Opracował Zespół zadaniowy ds.
opracowania Strategii, powołany przez
Burmistrza Ryglic

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
ROZDZIAŁ I. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025	4
1.1. Źródła i podstawy prawne	4
1.1.1. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej	4
1.1.2. Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym	7
1.1.3. Zgodność z regionalnymi dokumentami programowymi	10
1.2. Zadania Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	12
DIAGNOZA	14
ROZDZIAŁ II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem strategii	14
2.1. Lokalizacja Gminy Ryglice	14
2.2. Charakterystyka gminy	15
ROZDZIAŁ III. Diagnoza sytuacji społecznej	38
3.1. Organizacja i funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie Gminy Ryglice	38
3.2. Rynek pracy. Bezrobocie	40
3.3. Ubóstwo	43
3.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	45
3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	47
3.7. Podsumowanie i wnioski	56
ROZDZIAŁ IV. Szczegółowe wyniki badań opinii społecznych w sprawie problemów społecznych Gminy Ryglice	58
4.1. Wnioski wypływające z badania opinii społecznej	58
4.2. Wyniki badań ankietowych w liczbach	60
ROZDZIAŁ V. Analiza SWOT	64
REALIZACJA STRATEGII	67
ROZDZIAŁ VI. Misja, wizja rozwiązywania problemów społecznych	67
Rozdział VII. Obszary priorytetowe, cele strategiczne, cele operacyjne i zadania	68
7.1. OBSZAR PRIORYTETOWY I : Wspieranie rodzin	68
7.2. OBSZAR PRIORYTETOWY II: Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu	73
7.3. OBSZAR PRIORYTETOWY III: Niepełnosprawność i osoby starsze	75
7.4. Zestawienie obszarów priorytetowych oraz celów strategicznych i operacyjnych	78
ROZDZIAŁ VIII. Źródła finansowania	79
ROZDZIAŁ IX. Zarządzanie realizacją strategii	80
Spis tabel i rysunków	

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych jest jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed administracją publiczną wszystkich szczebli. W rozwiązywanie problemów społecznych winny być także zaangażowane organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego, w tym m.in. organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe czy podmioty gospodarcze. Owo zaangażowanie winno być elementem zintegrowanego systemu i mieć charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym.

Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Natomiast określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Niniejszy dokument umożliwi spełnienie powyższych warunków.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona z uwzględnieniem danych za lata 2012 – 2014. Analizy problemów społecznych dokonano w m.in. w obszarze:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba,
- opieka nad dzieckiem i rodziną,
- przemoc w rodzinie,
- uzależnienia,
- przestępczość.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Miejski, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego [www. stat. gov. pl](http://www.stat.gov.pl), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach, Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie, placówki oświatowe oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice było: powołanie Zespołu zadaniowego ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ryglice na lata 2016-2025, liczącego 13 osób, powołanego zarządzeniem Nr 109/2015 Burmistrza Ryglic z dnia 11 maja 2015 r.; wzięcie udziału w pracach konsultacyjnych przedstawicieli samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Jak również przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym gminy. Na terenie gminy przeprowadzono 290 ankiet z mężczyznami i kobietami w przedziale wiekowym od 13 do 60 i więcej –lat. Założenie zakładało dobór przypadkowy

próby mieszkańców gminy. Badanie metodą kwestionariusza ankiety odbywało się od 05 czerwca 2015 roku do 16 czerwca 2015 roku.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. , Nr 115, poz. 728) zobowiązujący samorząd gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przewyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków oraz potrzeb społecznych.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2016-2025. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

WPROWADZENIE

ROZDZIAŁ I. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025

1.1. Źródła i podstawy prawne

Obecnie wiele aktów prawnych reguluje zadania szeroko pojętej pomocy społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak : edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Większość zadań realizowana jest przez samorzady terytorialne z dochodów własnych, subwencji i dotacji. Do realizacji zadań przewidziano również liczne programy m. in. takie jak :

- ➔ program pomocy państwa w zakresie dożywiania
- ➔ program powrót osoby bezdomnej do społeczności
- ➔ krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ➔ program opieki nad dzieckiem i rodziną , w tym min. Karta Dużej Rodziny,
- ➔ krajowy program zatrudnienia

Poza programami wynikającymi z przepisów ustawowych opracowano szereg programów resortowych, których powodzenie jest możliwe wyłącznie przy zaangażowaniu władz lokalnych, a nie tylko instytucji rządowych.

Samorzady mają również obowiązek opracowywania własnych programów takich m. in. jak

- ➔ program współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- ➔ ocena zasobów pomocy społecznej –gminny program wspierania rodziny,
- ➔ gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- ➔ program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wielkość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów może być także strategia rozwiązywania problemów społecznych.

1.1.1. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r. , poz. 163), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Opracowując *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025* opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi.

Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ niżej wymienione, następujące akty prawne:

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 10 lat podlegała modyfikacjom, które niestety nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Stąd konieczność wprowadzenia większej zmiany, która w sposób widoczny będzie oddziaływać na system pomocy społecznej. Również, obecna sytuacja społeczno – gospodarcza wymusza przeprowadzenie gruntownych zmian. Brak jest alternatywy dla tych propozycji, bowiem pozostawienie w całości obecnych rozwiązań, będzie skutkowało narastaniem zjawiska wykluczenia społecznego i popadaniem coraz większych grup społecznych w ubóstwo, co skutkowałoby wzrostem liczby osób, które w okresie najbliższych lat będą korzystały ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Taka sytuacja miałaby negatywny wpływ na stan finansów publicznych, a także w dalszym ciągu prowadziłyby do znacznego obciążenia budżetów samorządów lokalnych.

Zgodnie z Projektem ZAŁOŻEŃ Projektu Ustawy o zmianie Ustawy o Pomocy Społecznej oraz niektórych innych ustaw projektuje się zmiany, których celem jest **podniesienie efektywności** systemu pomocy społecznej przez zwiększenie podmiotowości odbiorcy pomocy, który będzie miał większy niż dotychczas, wpływ na pokonanie swojej trudnej sytuacji życiowej, poprzez nie tylko współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy wybór oferowanych usług socjalnych.

Zmiany w systemie pomocy społecznej mają przyczynić się do tego, aby przyznawane świadczenia, oferowane usługi socjalne, w tym praca socjalna, odpowiadały rzeczywistym potrzebom i możliwościom osób i rodzin, a zastosowane mechanizmy bardziej mobilizująco aktywizująco wpływały na ich postawy oraz poprawę gotowości aktywnego udziału w życiu publicznym, w tym współdziałania z lokalnym środowiskiem społecznym.

Pozostałe akty prawne

- ➔ Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
- ➔ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2013 r. , poz. 182 z późn. zm.),
- ➔ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm);
- ➔ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225);
- ➔ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r. ,poz. 674 z późn. zm.)
- ➔ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493);
- ➔ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2008 nr 164 poz. 1027 z późn. zm.);

- ➔ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. ,poz. 135 z późn. zm.).
- ➔ Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. Nr45,poz. 235),
- ➔ Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. – z 2012 roku, poz. 1356 z późn zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (, Dz. U. 2012 r. poz. 124 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 nr 231 poz. 1375 z późn zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1442);
- ➔ Ustawa z dnia 29 maja 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2010 nr 234 poz. 1536);
- ➔ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2006 nr 139 poz. 992 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 35 poz. 305);
- ➔ Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. – z 2002 roku Nr 110 poz. 968);
- ➔ Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007r. (Dz. U. z 2012r. ,poz. 1228 z późn. zm.)
- ➔ Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2005 r. Nr 31, poz. 266 z późn. zm.),
- ➔ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U 2012 r. poz. 788 z późn. zm.),
- ➔ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. z. U 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- ➔ Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów(tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 567);

1.1.2. Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym

KONTEKST EUROPEJSKI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025, w generalnych zasadach jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej UE, co stwarza możliwości korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązanie różnych problemów społecznych.

Politykę społeczną Wspólnoty Europejskiej określają traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. Najważniejsze z nich to: Wspólnotowa Karta Praw Socjalnych Pracowników, Traktaty z Maastricht i Amsterdamski. Przełomowym w podejściu UE do problematyki społecznej był szczyt Luksemburski, następstwem, którego było wypracowanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia, która ma fundamentalne znaczenie dla zastosowania, stale aktualizowanego Europejskiego Funduszu Społecznego – głównego źródła finansowania problemów społecznych.

Głównym założeniem polityki społecznej UE jest zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego metodą otwartej koordynacji (open method of coordination – OMC). Założenia te zostały przyjęte podczas szczytu Lizbońskiego w 2000 r. W ramach OMC, podstawowe cele dla wszystkich krajów są ustalane wspólnie, a następnie przedkładane na strategię poszczególnych państw. Przyjęta w Nicei Europejska Agenda Społeczna wyznacza główne cele w odniesieniu do zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa, będące podstawą Krajowych Planów Działania na rzecz Integracji Społecznej. Formułując cele zadbano o ich spójność z założeniami, priorytetami i dokumentami obowiązującymi w Unii Europejskiej:

- ✚ **W 2002 roku w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze Unii Europejskiej:**
 - ➔ zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług,
 - ➔ zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
 - ➔ pomoc dla najbardziej potrzebujących,
 - ➔ mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.
- ✚ **Strategia Polityki Społecznej otworzyła Polsce dostęp do najważniejszego instrumentu finansowego, jakim jest Europejski Fundusz Społeczny. Zadania realizowane przez fundusz sprowadzają się do:**
 - ➔ aktywnych form zwalczania bezrobocia,
 - ➔ przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
 - ➔ promowanie i oprawa kształcenia ustawicznego,
 - ➔ doskonalenie kadry i rozwój przedsiębiorczości,
 - ➔ aktywizacji zawodowej kobiet.

- ✚ **EUROPA 2020** - jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Nowe wyzwania takie, jak światowy kryzys finansowy zmusiły Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy.

Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE, Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych, a wśród nich min. :

- **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;

- **Europejski program walki z ubóstwem** – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

KONTEKST KRAJOWY

Na płaszczyźnie krajowej *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025*, zgodna jest w swych założeniach i proponowanych kierunkach działań z następującymi dokumentami:

✚ STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

W Strategii Rozwoju Kraju 2020, przedstawione są cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w najbliższej dekadzie oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju 2020 za konieczne uznaje kompleksowe ujęcie działań w zakresie bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

✚ STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- *wzrost zatrudnienia;*
- *wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej, jakości funkcjonowania osób starszych;*
- *poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;*
- *poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;*
- *podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.*

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Realizacja celów SRKL powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysoką, jakością systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Przedmiotowa strategia odzwierciedla cele programu Europa 2020, wpisuje się w nie poprzez wskazanie na potrzebę kształtowania warunków dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki rynkowej, ukierunkowanej na zwiększanie spójności społecznej oraz przewyższanie społecznych barier rozwoju.

Zapisy SRKL bezpośrednio wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020. W szczególności odnoszą się one do priorytetów opisanych w dwóch następujących obszarach strategicznych: Konkurencyjna gospodarka (cele: zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego), a także Spójność społeczna i terytorialna (cele: integracja społeczna oraz zapewnienie dostępu i określonych standardów usług społecznych).

🚩 KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu jest bezpośrednim odniesieniem do 9 priorytetu Wspólnych Ram Strategicznych, określa założenia polityki państwa w w/w zakresie. Przedmiotowy program stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego.

Podstawowym problemem dla krajowego programu jest niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym, zobowiązaniami z przeszłości (spłacanie zaległości i długów) i przynajmniej minimalnymi oszczędnościami (zabezpieczenie w razie nagłych i nieprzewidzianych wydatków). Aby ten problem zminimalizować należy oddziaływać na warunki, w jakich funkcjonują gospodarstwa domowe, aby mogły one podejmować dobre dla siebie i społeczeństwa decyzje o inwestowaniu w swój potencjał zatrudnieniowy i zarobkowy oraz decyzje dotyczące poziomu jego realizacji przez ich dorosłych członków.

Celem całej Unii Europejskiej jest zmniejszenie skali ubóstwa lub wykluczenia społecznego o 20 mln osób. Odpowiedni cel krajowy przyjęty przez Polskę brzmi: obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.

1.1.3. Zgodność z regionalnymi dokumentami programowymi

KONTEKST REGIONALNY

Przyjęte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025*, cele zgodne są z założeniami polityki województwa małopolskiego przyjętej w dokumentach programowych:

- ✚ **STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020** „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”, Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia rozwiązywania problemów społecznych budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. W przypadku Gminy Ryglice jest nim samorząd województwa małopolskiego.

Wizją władz regionu jest, aby:

„Małopolska była atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”.

Założenia tego dokumentu przewidują koncentrację środków na najważniejszych dla województwa priorytetach oraz przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju. Struktura SRWM obejmuje 7 głównych obszarów polityki rozwoju województwa, a także kierunki i sposoby działania w tych obszarach. Dla każdego z obszarów interwencji sformułowano cel strategiczny, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian w perspektywie do 2020 roku.

- ✚ **PROGRAM STRATEGICZNY „Włączenie Społeczne”** –(projekt – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 341/13 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 21 marca 2013r.).

Przedmiotowy program, jako strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej uwzględnia określony zestaw działań przynależny wprost do obszaru integrującej polityki społecznej i stanowi element realizacji wytycznych zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Program ten stanowi również konsolidację zapisów dotychczas realizowanych i przygotowywanych programów wojewódzkich w obszarze zdefiniowanej w Planie polityki włączenia społecznego. Priorytetyzuje on prowadzone i planowane działania w ramach tego obszaru.

Przede wszystkim realizuje on jeden z kierunków rozwoju strategicznego obszaru „Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne” (obszar 6.) którym jest „Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna” (kierunek 6.3).

Zgodnie z zapisami Strategii: *„W tym obszarze podejmowane działania koncentrować będą się wokół szeroko rozumianej integracji potrzeb oraz instrumentów – głównych odbiorców tej polityki. Działania te przyczyniać się będą do zapobiegania występowania oraz niwelowania przejawów wykluczenia społecznego takich grup jak: dzieci pochodzące ze środowisk zagrożonych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, rodziny wielodzietne”.*

Ponadto, zgodnie z Planem Zarządzania SRWM, w zakresie merytorycznym Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” ujęte zostały działania wzmacniające i promujące przedsiębiorczość społeczną (działanie 1.5.3 „Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej”), które w SRWM zaliczone są do strategicznego obszaru „Gospodarka wiedzy i aktywności” (obszar 1., kierunek 1.5 „Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości”). Takie przyporządkowanie przedsiębiorczości społecznej na poziomie operacyjnym wynika z istoty tej sfery działań związanych z gospodarką – ma ona, bowiem poprzez realizację celów gospodarczych osiągać cele społeczne, charakterystyczne dla integrującej polityki społecznej.

3) REGIONALNY PLAN ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM NA LATA 2013-2020 (przyjęty 19 listopada 2013 r. przez Zarząd Województwa Małopolskiego)

Celem głównym planowania działań w kontekście rozwoju regionu z użyciem instrumentarium ekonomii społecznej są *„Funkcjonalne społeczności lokalne, podejmujące inicjatywy w obszarze ES w oparciu o potencjał mieszkańców, zasoby terytorium i dostępne instrumenty wsparcia”*.

W takim ujęciu rozwój regionu uzależniony jest przede wszystkim od rozwoju społeczności lokalnych. Dlatego też podstawowym celem wspierania działań z obszaru ekonomii społecznej powinien być rozwój wspólnot lokalnych w oparciu o potencjał podmiotów ekonomii społecznej. „To właśnie społeczność lokalna powinna być widziana, jako podmiot ekonomii społecznej, który wykorzystuje instrumenty ekonomiczne dla podnoszenia, jakości życia mieszkańców.

RPRES jest spójny z projektem Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” stanowiąc rozszerzenie Priorytetu 1. „Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej”. Założenia Regionalnego Planu w Małopolsce w dużej mierze znajdują odniesienia do założeń Krajowego Programu, zachowując konieczną spójność z tym dokumentem, jednak ze względu na inny poziom oddziaływania oraz cechy regionu, założenia Regionalnego Planu posiadają swoją wyraźną specyfikę. Ponieważ Małopolska od dłuższego czasu dostrzega rolę ekonomii społecznej w trwałym rozwoju regionu, dokument jest mocno zintegrowany ze „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020”.

KONTEKST LOKALNY

W kontekście wewnętrznego rozwoju, *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025*, wpisuje się:

✚ w wizję gminy nakreśloną przez: **STRATEGIĘ ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY RYGLICE NA 2011– 2020**, która brzmi:
„Gmina Ryglice – gmina spokoju i zasobności, przyjazna dla mieszkańców oraz dla gości. Rozwinięta gospodarczo dzięki turystyce, rolnictwu i wytwórczości. Zagłębie inicjatyw i przedsiębiorczości”.

✚ w treść: **GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY RYGLICE NA LATA 2015-2020;**

- ✚ w treść **GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE RYGLICE**, uchwalanego co roku.

1.2. Zadania Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zwana dalej Ustawą, określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, poprzez:

- ustalenie zadań w zakresie pomocy społecznej;
- wskazanie rodzajów świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- określenie zasad organizacji pomocy społecznej;
- ustalenie zasad i trybu postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Według Ustawy pomoc udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należą:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
2. Sporządzenie oceny w zakresie pomocy społecznej.
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych.
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych.
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom mniemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych.
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego.
9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.
10. Praca socjalna.
11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych.
13. Dożywianie dzieci.
14. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym.
15. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.
16. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
18. Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.
19. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych.
20. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto do zadań własnych gminy należy:

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych.
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze.
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki.
4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.
5. Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

DIAGNOZA

ROZDZIAŁ II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem strategii

2.1. Lokalizacja Gminy Ryglice

Rysunek 1. Położenie Gminy Ryglice na terenie powiatu tarnowskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ptms.org.pl

Gmina Ryglice jest, najdalej wysuniętą na wschód gminą województwa małopolskiego, położoną w południowo-wschodniej części powiatu tarnowskiego, w odległości ok. 30 km od Tarnowa, i około 90 km od Krakowa. Gmina Ryglice graniczy:

- ❖ od północy z gminą Skrzyszów (woj. małopolskie) i Pilzno (woj. podkarpackie),
- ❖ od wschodu z gminą Jodłowa (woj. podkarpackie),
- ❖ od południa z gminą Szerzyny (woj. małopolskie),
- ❖ od zachodu z miastem i gminą Tuchów (woj. małopolskie).

Gmina Ryglice zajmuje obszar 117 km², a w jej skład wchodzi osiem miejscowości: miasto Ryglice i 7 sołectw - Zalasowa, Bistuszcza, Uniszowa, Joniny, Kowalowa, Wola Lubecka i Lubcza.

Powierzchnia gminy stanowi 0,8% obszaru województwa małopolskiego oraz 8,8% obszaru powiatu tarnowskiego. Gmina Ryglice jest drugą co do wielkości - po gminie Zakliczyn - gminą powiatu tarnowskiego, a miasto Ryglice zajmuje 21,1% obszaru gminy i jest drugą co do wielkości miejscowością na obszarze gminy.

2.2. Charakterystyka gminy

2.2.1. Ludność i zasoby mieszkaniowe

Liczba ludności zamieszkująca obszar Gminy Ryglice wynosiła na dzień 31 grudnia 2014 roku 11 994 mieszkańców (dot. zameldowana stałego oraz czasowego) i wzrosła ona w stosunku do 2009 roku o 2 %.

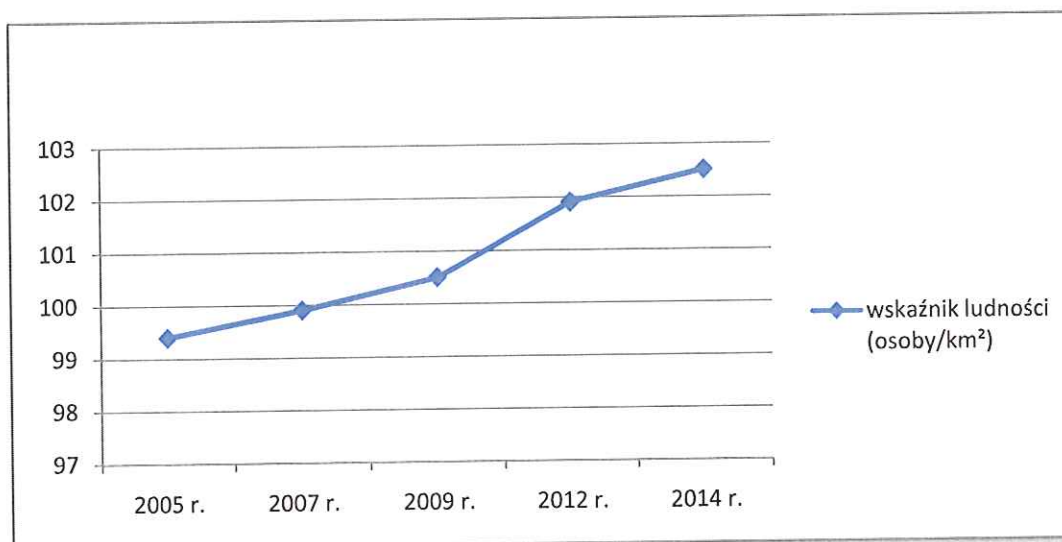
Tabela 1. Liczba mieszkańców w sołectwach- stan na koniec 2014 r.

ZALASOWA	3269
RYGLICE	3013
LUBCZA	1996
KOWALOWA	1032
JONINY	854
BISTUSZOWA	690
UNISZOWA	287
WOLA LUBECKA	853

Źródło: Dane własne Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Gmina Ryglice należy do obszarów o najmniejszym zaludnieniu¹, gdyż wskaźnik zaludnienia kształtuje się na poziomie poniżej 127 osób/km². W 2015 roku gęstość zaludnienia na terenie Gminy wynosiła 102,5 osób/km², w 2009 wynosił 100,5/km², w 2006 wynosił 99,7 osób/km², w 2007 roku 99,9 osób/km², zaś w 2005 roku – 99,4 osoby na km². Stan ten obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 2. Wskaźnik zaludnienia w Gminie Ryglice (osoby/km²)



Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach

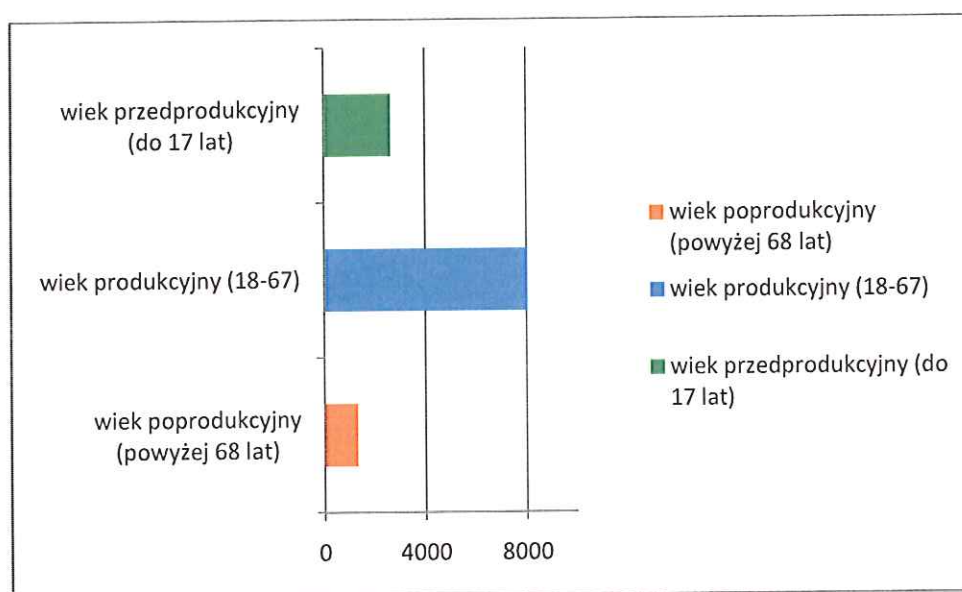
Pomimo niskiego współczynnika na km², i pomimo emigracji i migracji (głównie zarobkowej) z terenu gminy młodych osób, Gmina Ryglice notuje niewielki ale systematyczny wzrost zaludnienia.

¹ Według diagnozy stanu powiatu tarnowskiego, zawartej w strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Tarnowskiego na lata 2007-2015.

Wśród ogólnej liczby 11994 mieszkańców przeważają kobiety – 6029, zaś mężczyźni stanowią liczbę 5965 osób.

W strukturze wiekowej ludności gminy Ryglice dominuje ludność w wieku produkcyjnym (liczona dla przedziału wiekowego 18-67 lat), stanowiąca 66,9% mieszkańców (60% w 2006 r.), w wieku przedprodukcyjnym- 22%, w wieku poprodukcyjnym stanowiąca 11% (15,4% w 2006 r). Wielkość tych grup wiekowych określa lokalne zasoby pracy, które przy efektywnym wykorzystaniu są głównym czynnikiem rozwoju ekonomicznego gminy.

Rysunek 3. Struktura wieku ludności zamieszkałej w Gminie Ryglice w 2014 r.



Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach – stan na 31 grudnia 2014 r.

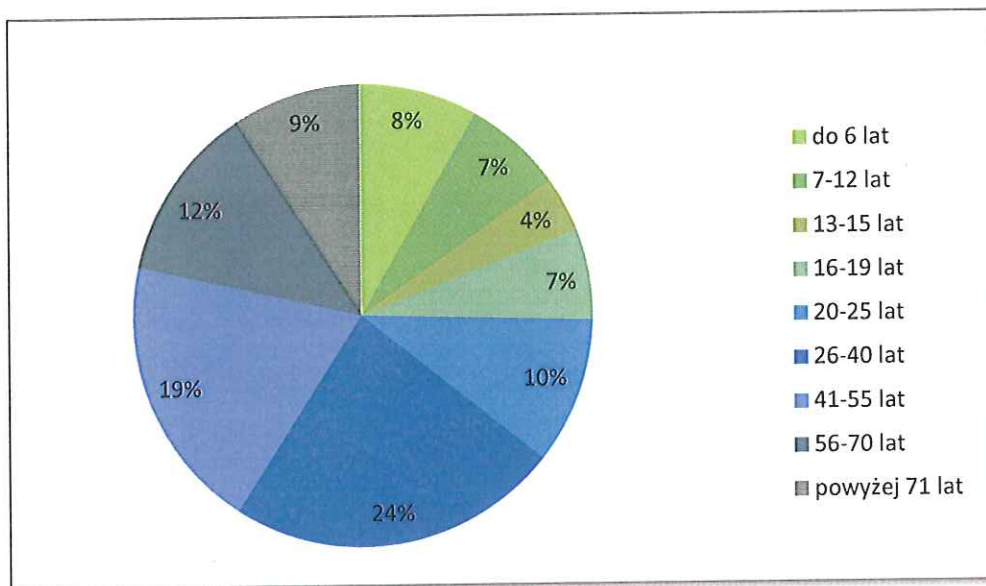
Poniższa tabela i wykres prezentują bardziej szczegółowy podział wiekowy mieszkańców Gminy Ryglice.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców gminy (szczegółowa)

Przedział wiekowy	Liczba osób w gminie
Do 6 lat	993
7-12 lat	829
13-15 lat	469
16-19 lat	760
20-25 lat	1233
26-40 lat	2814
41- 55 lat	2318
56-70 lat	1472
Powyżej 71 lat	1106

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach - stan na 31 grudnia 2014 r.

Rysunek 4. Struktura wiekowa Gminy Ryglice (szczegółowa)

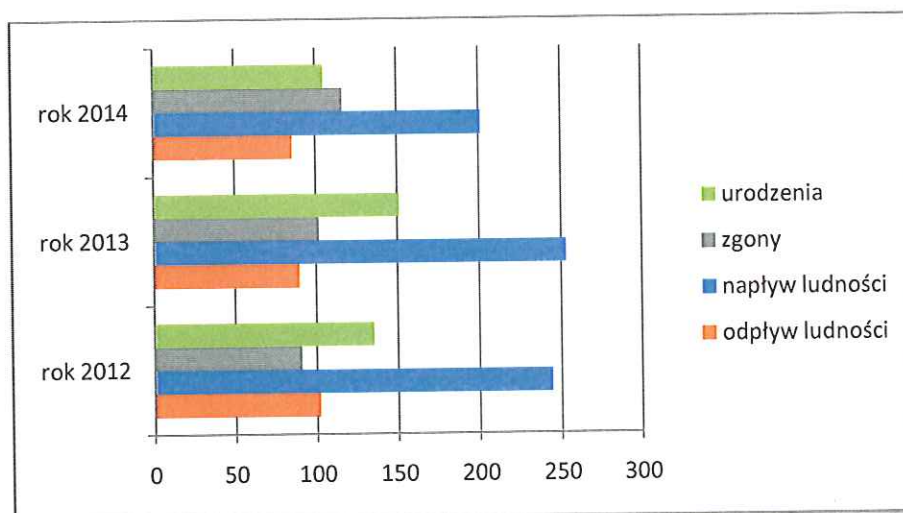


Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach - stan na 31 grudnia 2014 r.

Bezpośredni wpływ na strukturę wiekową ludności ma przyrost naturalny. W porównaniu do 2013 roku - rok 2014 charakteryzuje się zwiększoną liczbą zawieranych małżeństw (z 89 na 100), . Pomiedzy 2013, a 2014 roku, drastycznie zmalała liczba urodzeń, ze 151 do 105, co oznacza spadek o 43 procent ! (w 2013 roku, w stosunku do 2012 r., spadek liczby urodzeń wynosił 11%).

Natomiast liczba zgonów w 2012 roku wynosiła 91 osób, w 2013 roku 102 osoby, a w 2014 r. 117 osób. W tym czasie napływ ludności wynosił: w 2012 roku 244 osoby (odpływ 102), w 2013 roku napływ nowych mieszkańców wynosił 253 osoby (odpływ 90), w 2014 napływ ludności 201 (odpływ 86 osób). Poniższy wykres obrazuje te charakterystyki demograficzne.

Rysunek 5. Struktura przyrostu naturalnego, zgonów, napływu i odpływu mieszkańców na przestrzeni lat 2012 - 2014



Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach – stan na 31 grudnia 2014 r.

Jak wynika z powyższego wykresu, rok 2014, był pierwszym rokiem od 2012, w którym liczba urodzeń była niższa od liczby zgonów. Zmniejszyła się również liczba ludności napływowej, natomiast odpływ ludności pozostał na podobnym poziomie. Należy obserwować ten wskaźnik w kolejnych latach, ponieważ trudno zdiagnozować, czy ten spadkowy trend jest stały.

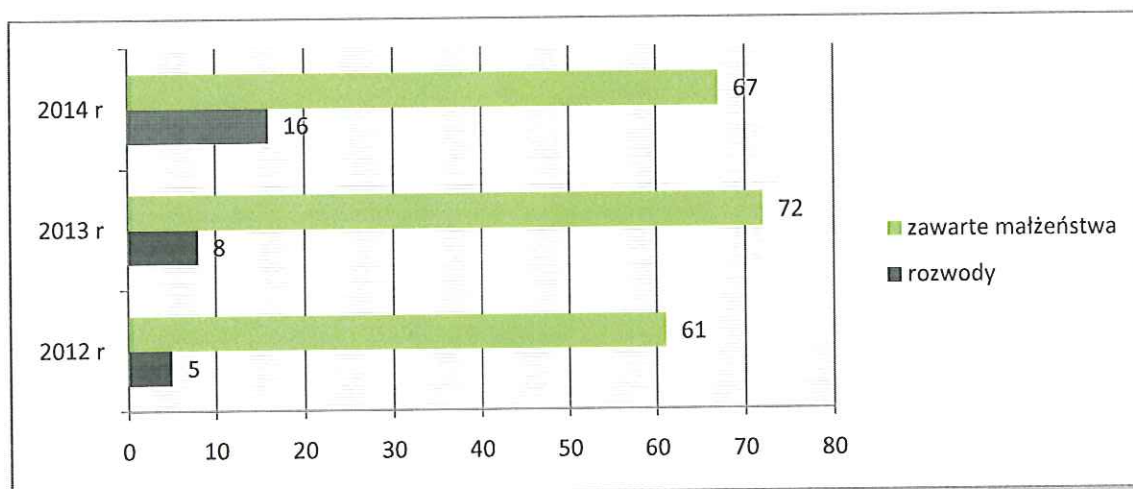
Niepokojącym zjawiskiem (występującym w skali całego kraju) jest spadek liczby zawieranych małżeństw, z równoczesnym wzrostem rozwodów, co obrazuje poniższa tabela i wykres. Szczególnie w roku 2014, zanotowano znaczący spadek zawieranych małżeństw (o 7%), przy równoczesnym wzroście rozwodów o 100%, w stosunku do roku 2013. Rozpad małżeństw, szczególnie tych, które wychowywały dzieci, niesie za sobą szereg poważnych konsekwencji, powodując występowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela 3. Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w gminie

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
małżeństwa	61	72	67
rozwody	5	8	16

Źródło: Dane własne Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Rysunek 6. Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w Gminie Ryglice



Źródło: Dane własne Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Mieszkaniowy zasób Gminy Ryglice tworzą 22 lokale mieszkaniowe o średniej powierzchni 46,73 m² każdy (stan na 31.12.2014 r.). Stan 99% lokali określa się jako dobry, nie zachodzi więc w nich potrzeba remontu do następnego przeglądu technicznego. 1% lokali jest w stanie określonym jako średni, co oznacza, że w najbliższym czasie (do dwóch lat) znajdzie potrzeba dokonania remontu wymiany) co najmniej jednego z elementów budynku. W żadnym z tych lokali nie istnieje silna potrzeba wykonania remontu bądź wymiany, w bieżącym roku, co najmniej jednego z elementów budynku (np. konstrukcji pokrycia dachowego, instalacji, stolarki itp.).

W gminie zewidencjonowanych jest łącznie 2555 punktów adresowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowy podział, z podziałem na miejscowości.

Tabela 4. Ilość punktów adresowych w gminie

Miejscowość	2012 r	2013 r	2014 r
Bistuszcza	143	145	146
Joniny	174	176	179
Kowalowa	215	218	223
Lubcza	408	413	416
Ryglice	617	630	639
Uniszowa	66	70	71
Wola Lubecka	176	177	180
Zalasowa	676	689	701
RAZEM	2475	2518	2555

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Liczba lokali mieszkalnych w ramach istniejącego zasobu mieszkaniowego nie zabezpiecza zapotrzebowania Gminy Ryglice na realizowanie nałożonego ustawą obowiązku zapewnienia lokali socjalnych, lokali zamiennych oraz świadczenie pomocy mieszkaniowej gospodarstwom domowym o niskich dochodach. Prawdopodobieństwo odzyskania i ponowne wykorzystanie lokali mieszkalnych, których umowy najmu zawarte są na czas nie oznaczony, przy obowiązujących rozwiązaniach prawnych, jest niewielkie. Prognozuje się, iż do roku 2015 wielkość mieszkaniowego zasobu gminy utrzymać będzie się na dotychczasowym poziomie.

2.2.2. Bezrobocie

W Gminie Ryglice większość mieszkańców utrzymuje się z pracy zarobkowej, nieliczna część utrzymuje się wyłącznie z gospodarstwa rolnego. Część mieszkańców dotknięta jest problemem bezrobocia. W sumie w Gminie Ryglice w grudniu w roku 2014 zarejestrowanych bezrobotnych, było 509 osób. Statystyki dotyczące bezrobocia są zniekształcone w pewnym stopniu (niedoszacowanie) ze względu na występowanie bezrobocia utajonego. Ten czynnik, jest z kolei równoważony poprzez pracę "na czarno" oraz emigrację zarobkową mieszkańców (posiadając nadal zameldowanie na terenie gminy).

Biorąc pod uwagę wiek osób bezrobotnych w gminie - znaczną przewagę mają ludzie młodzi między 18 a 24 rokiem życia (30%) oraz między 25-34 rokiem życia (27%). W kolejnych grupach wiekowych ten odsetek jest znacznie mniejszy. Potwierdzeniem tego, że bezrobocie dotyka w największym stopniu ludzi młodych, jest tabela 6, w której bezrobotni bez stażu pracy stanowią aż 30% ogółu bezrobotnych (155 osób). Natomiast łącznie z osobami ze stażem pracy do 1 roku, grupa ta stanowi prawie połowę wszystkich bezrobotnych na terenie Gminy Ryglice. Bardzo niepokojące są statystyki dotyczące czasu pozostawania bez pracy tabela 7. Aż 129 osób (25%) pozostaje bez pracy dłużej niż 24 miesiące, co oznacza osoby długotrwale bezrobotne, a 93 osoby poszukują pracy od roku do 2 lat.

Według M.Jaśkiewicza -bezrobocie z punktu widzenia ekonomicznego i psychicznego, jest stanem przymusowej zależności od innych. Nie jest to sytuacja normalna dla osoby dorosłej, ale i dla dziecka i dlatego może doprowadzić do zmiany ukształtowanego w ciągu życia obrazu samego siebie i postrzegania relacji z innymi. Bezrobotni z dnia na dzień uzyskują ogromną ilość czasu wolnego, z którym nie wiedzą tak naprawdę, co zrobić. Na ogół niskie wykształcenie i całe dotychczasowe doświadczenie nie przygotowało ich do podnoszenia kwalifikacji czy aktywności kulturalnej, (choć w obecnej rzeczywistości coraz więcej osób bezrobotnych jest z kręgu wyższego wykształcenia i bogatego doświadczenia). W rezultacie czas zaczyna "przeciekać przez palce". Okazuje się, że bezrobotni zmniejszają swoją aktywność we wszystkich dziedzinach, mniej czytają, mniej udzielają się w życiu rodzinnym. Wyróżnia się następujące fazy stanu psychicznego po utracie pracy: szok, optymizm i wiara w znalezienie nowego miejsca pracy, okres pesymizmu, utrata nadziei. Z polskich badań wynika, że wraz z upływem czasu bezrobotni coraz mniej rozumieją konieczność własnej aktywności w szukaniu porad, pracy czy przekwalifikowania. Nie widzą innego wyjścia jak oczekiwanie na pracę pełnoetatową i to w zawodzie, który wykonywali. Osoby bezrobotne, pozostające długo bez pracy, mają zazwyczaj za sobą kilka nieudanych prób znalezienia pracy. Doświadczane niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co może niekiedy doprowadzić do powstania zjawiska wyuczonej bezradności. Przy długotrwałym bezrobociu jednostki często zaprzestają podejmowania starań ukierunkowanych na zdobycie pracy. Osoby bezrobotne przestają wierzyć w efektywność swoich aktualnych działań oraz nie inicjują nowych w celu zdobycia zatrudnienia².

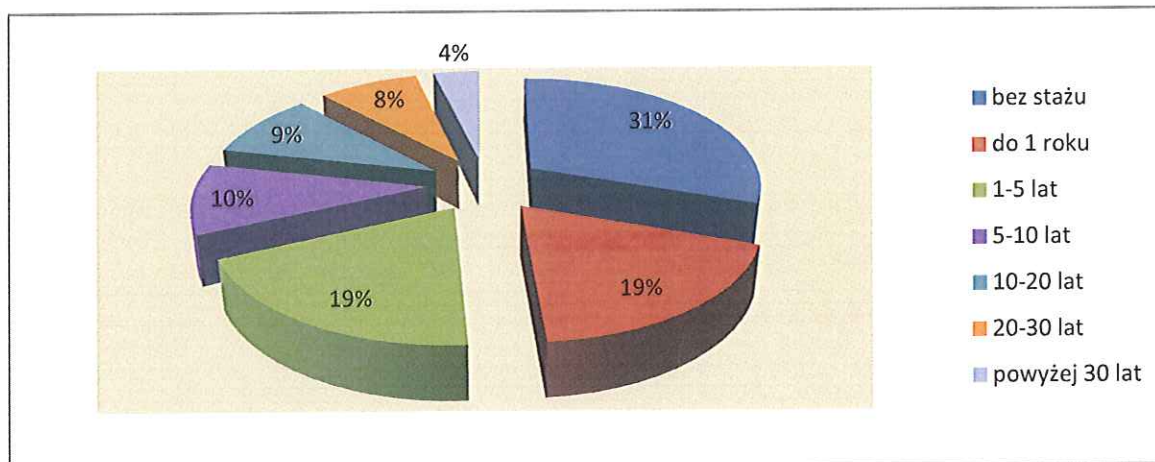
Tabela 5. Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Ryglice, zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie

Liczba bezrobotnych (zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie - stan na koniec 2014 r.)							razem
wiek	18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	pow. 60 lat	
bezrobotni	157	138	96	75	37	6	509

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

² Milenia Jaśkiewicz – doradca metodyczny Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, "Skutki bezrobocia dla jednostki i rodziny" <http://www.rodon.radom.pl>

Rysunek 7. Bezrobotni ze względu na staż pracy



Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela 6. Liczba bezrobotnych ze względu na posiadany staż pracy

Liczba bezrobotnych ze względu na posiadany staż pracy (w latach; stan na koniec 2014 r.)							razem
do 1 roku	1- 5	5-10	10-20	20-30	30 lat i więcej	bez stażu	
94	99	52	48	42	19	155	509

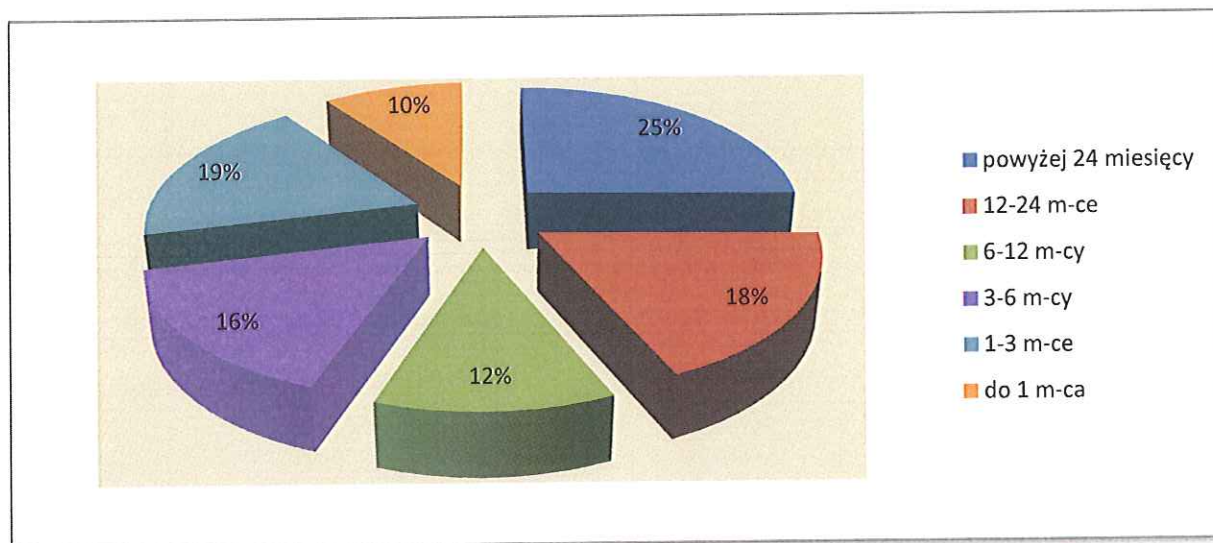
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela 7. Czas pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)						
Ilość miesięcy	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
Liczba bezrobotnych	50	95	82	60	93	129

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Rysunek 8. Bezrobotni ze względu na czas pozostawania bez pracy



Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela 8. Wskaźnik ilości bezrobotnych w stosunku do ilości mieszkańców gmin sąsiadujących z Gminą Ryglice

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	Stopa bezrobocia (procentowo w stosunku do wszystkich mieszkańców gminy, na podstawie danych PUP w Tarnowie na 2014 r.)
Gromnik	8540 (b.d.)	19,2
Tuchów	17830 (dane na 2010 r.)	19,3
Szerzyny	8303 (dane na rok 2012)	19,9
Skrzyszów	13776 (dane na 2012 r.)	21,4
Ciężkowice	11277 (dane na 2013 r.)	20,1
Ryglice	11994 (dane na 2014 r.)	23,5
Rzepiennik Strzyżewski	6920 (b.d.)	24,5

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Na tle gmin sąsiadujących z Gminą Ryglice, wskaźnik bezrobocia jest wysoki lub porównywalny. Gmina Ciężkowice, ma najbardziej zbliżoną do Gminy Ryglice, liczbę mieszkańców, natomiast wskaźnik bezrobocia jest niższy o 3,4%.

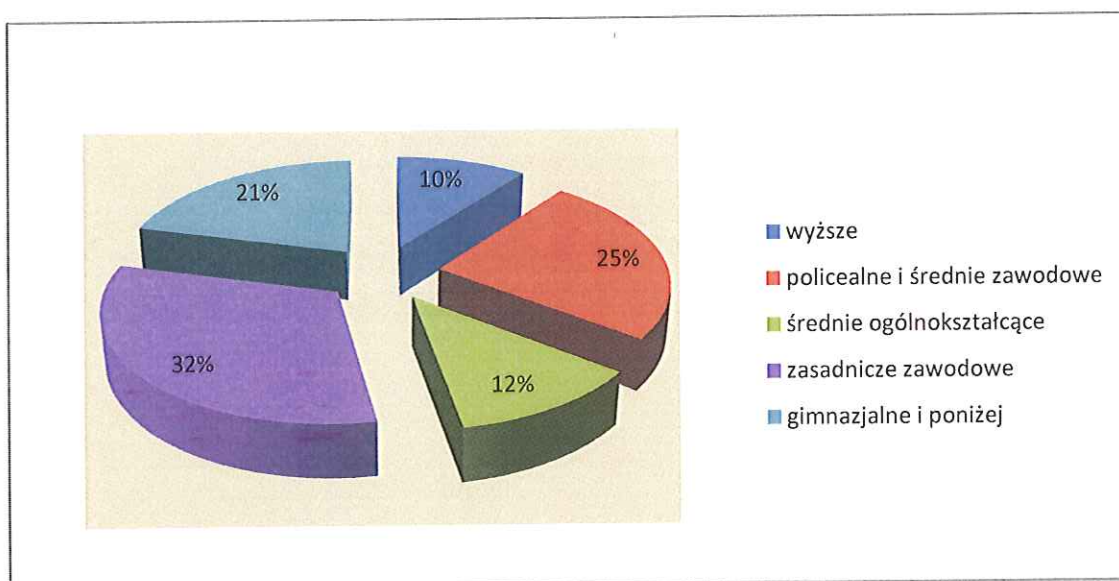
Ze względu na wykształcenie, najwięcej osób bezrobotnych występuje wśród absolwentów szkół zawodowych (31%), policealnych i średnich zawodowych (25%), gimnazjalnych i niższych (20%). Obowiązek szkolny w Polsce, obejmuje młodzież do 18 roku życia (gimnazjum kończą 16 latkowie), dlatego w ostatniej wymienionej grupie, znajdują się osoby z wykształceniem podstawowym (z poprzednich systemów nauczania, ze szkołami podstawowymi bez gimnazjów), natomiast w niewielkim stopniu są to osoby, które ukończyły gimnazjum w aktualnym systemie nauczania.

Tabela 9. Liczba bezrobotnych- struktura ze względu na wykształcenie

Liczba bezrobotnych- struktura ze względu na wykształcenie (stan na koniec 2014 r.)					Razem
Wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej	
54	127	60	162	106	509

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Rysunek 9. Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie



Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Poniższe tabelle obrazują strukturę bezrobocia gmin całego powiatu tarnowskiego. Na niebiesko wyszczególnione są gminy sąsiadujące z Gminą Ryglice.

Tabela 10. Struktura bezrobocia w gminach powiatu tarnowskiego

Wyszczególnienie	Liczba osób	Wiek w latach					
		18 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	pow. 60 lat
powiat tarnowski + miasto Tarnów	14 955	3 466	4 284	2 800	2 663	1 311	431
Ciężkowice	561	211	156	81	75	26	12
Gromnik	444	159	119	60	67	29	10
Lisia Góra	827	205	239	151	142	70	20
Pleśna	580	155	178	98	89	46	14
Radłów	425	105	112	88	73	31	16

Ryglice	509	157	138	96	75	37	6
	282	104	84	36	38	17	3
Skrzyszów	644	167	191	105	109	52	20
Tarnów	1 173	239	325	231	239	98	41
Tuchów	932	305	271	143	125	74	14
Wierzchosławice	487	92	150	91	97	49	8
Wietrzychowice	187	78	47	26	24	9	3
Wojnicz	514	138	132	86	107	38	13
Zakliczyn	537	197	160	83	56	23	18
Żabno	1 074	235	310	188	213	92	36
Szerzyny	416	149	134	63	42	24	4
miasto Tarnów	5363	770	1538	1174	1092	596	193

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela 11. Struktura bezrobotnych w gminach powiatu tarnowskiego wg stażu pracy

	Staż pracy w latach						
	do 1 roku	1- 5	5-10	10-20	20-30	30 lat i więcej	bez stażu
powiat tarnowski + miasto Tarnów	2 626	3 073	1 910	2 094	1 465	488	3 299
Ciężkowice	87	96	56	45	33	9	235
Gromnik	68	89	38	49	30	6	164
Lisia Góra	129	185	115	127	85	21	165
Pleśna	96	132	71	81	57	20	123
Radłów	74	80	67	61	28	10	105
Ryglice	94	99	52	48	42	19	155
Rzepiennik Strzyżewski	53	55	25	22	14	2	111
Skrzyszów	106	135	69	102	78	29	125
Tarnów	218	228	150	194	142	51	190
Tuchów	165	177	96	106	54	20	314
Wierzchosławice	80	94	71	88	51	18	85
Wietrzychowice	33	55	21	19	3	2	54
Wojnicz	94	101	74	64	56	15	110
Zakliczyn	111	103	51	54	35	8	175
Żabno	166	279	150	163	96	30	190
Szerzyny	73	84	34	33	26	10	156
miasto Tarnów	979	1081	770	838	635	218	842

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela 12. Struktura bezrobotnych w gminach powiatu tarnowskiego ze względu na wykształcenie

Wykształcenie					
	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
powiat tarnowski + miasto Tarnów	2 197	3 682	1 678	4 557	2 841
Ciężkowice	61	167	62	186	85
Gromnik	53	118	47	139	87
Lisia Góra	104	180	75	281	187
Pleśna	75	142	62	210	91
Radłów	49	89	51	124	112
Ryglice	54	127	60	162	106
Rzepiennik Strzyżewski	34	82	22	94	50
Skrzyszów	88	164	58	201	133
Tarnów	185	295	138	379	176
Tuchów	111	271	102	276	172
Wierzchosławice	71	97	51	173	95
Wietrzychowice	16	31	30	75	35
Wojnicz	82	121	60	154	97
Zakliczyn	54	153	58	201	71
Żabno	116	237	104	390	227
Szerzyny	51	138	33	140	54
miasto Tarnów	993	1270	665	1372	1063

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

Tabela 13. Struktura bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy

Wyszczególnienie	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
powiat tarnowski + miasto Tarnów	1 768	2 582	2 473	2 275	2 612	3 245
Ciężkowice	112	89	90	65	98	107
Gromnik	50	77	96	50	70	101
Lisia Góra	141	124	124	110	153	175
Pleśna	66	107	81	91	106	129
Radłów	53	121	69	67	59	56
Ryglice	50	95	82	60	93	129
Rzepiennik Strzyżewski	25	54	44	37	42	80
Skrzyszów	61	132	103	114	112	122
Tarnów	180	199	194	171	201	228

Tuchów	101	187	170	137	154	183
Wierzchosławice	80	87	90	64	74	92
Wietrzychowice	15	33	35	26	34	44
Wojnicz	61	97	80	92	103	81
Zakliczyn	42	61	117	66	126	125
Żabno	145	188	193	161	174	213
Szerzyny	49	82	83	58	60	84
miasto Tarnów	537	849	822	906	953	1296

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w – stan na 31 grudnia 2014 r.

2.2.3. Oświata

W zakresie pomocy społecznej niesiona jest pomoc uczniom bez zabezpieczenia społecznego. Organizowane jest dożywianie uczniów z rodzin o trudnej sytuacji materialnej czy rodzinnej, udzielana jest pomoc materialna, a także przeprowadzane są wspólne wywiady środowiskowe, narady, konsultacje w zakresie pomocy dla dzieci i młodzieży oraz rodzin. Wszystkie szkoły wymieniają się informacjami z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej na temat potrzeb dzieci z rodzin ubogich, patologicznych oraz rozpatrywane są możliwości udzielania stosowanej pomocy.

Wszystkie szkoły prowadzą dożywianie dzieci. Bardzo sprawnie funkcjonują stołówki w 4 szkołach, gdzie podawane są obiady. W dwóch szkołach dożywianie odbywa się na zasadzie dowozu obiadów ze stołówek. Dożywianie dzieci i młodzieży z rodzin ubogich czy z rodzin dysfunkcyjnych organizowane jest i płacone przez GOPS. Łącznie z bezpłatnych posiłków korzysta 354 dzieci.

Tabela 14. Dożywianie dzieci w latach 2012-2014

	Lata		
	2012	2013	2014
Liczba osób dożywianych	341	351	354

Źródło: dane własne GOPS w Ryglicach

W Gminie Ryglice działają placówki oświatowe, do których należą przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ryglicach. Dane na temat tych placówek oraz liczby dzieci z nich korzystających zawarto w poniższych tabelach.

Tabela 15. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na koniec 2014 r.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba dzieci
1.	Oddział przedszkolny w Zalasowej	66
2.	Oddział przedszkolny w Joninach	17
3.	Oddział przedszkolny w Lubczy	27
4.	Oddział przedszkolny w Kowalowej	28
5.	Oddział przedszkolny w Woli Lubeckiej	11

6.	Przedszkole w Ryglicach	98
7.	Przedszkole w Zalasowej	49
8.	Punkt Przedszkolny Lubcza	24
Razem		320

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła z 230 w roku 2008 do 320 w roku 2015.

Tabela 16. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół na terenie Gminy (stan na 1 września 2014)

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów		
		2012/2013	2013/2014	2014/2015
1.	Szkoła Podstawowa w Ryglicach	199	188	201
2.	Szkoła Podstawowa w Zalasowej	230	228	233
3.	Szkoła Podstawowa w Lubczy	182	162	169
4.	Szkoła Podstawowa w Woli Lubeckiej	76	68	54
5.	Szkoła Podstawowa w Kowalowej	76	69	71
6.	Szkoła Podstawowa w Joninach	56	58	49
7.	Szkoła Podstawowa w Bistuszowej	80	90	99
Razem:		899	863	876
1.	Gimnazjum w Ryglicach	215	191	185
2.	Gimnazjum w Zalasowej	124	117	117
3.	Gimnazjum w Lubczy	134	133	129
Razem:		473	441	431
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ryglicach		286	298	275
OGÓŁEM		1658	1602	1582

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach

W placówkach oświatowych zatrudniona jest kadra pedagogiczna w liczbie **183 etatów**.

Tabela 17. Kadra pedagogiczna placówek oświatowych (stan na 1 września 2014)

Lp.	Nazwa placówki oświatowej	Kadra pedagogiczna (liczba etatów)
1.	Szkoła Podstawowa w Ryglicach	19,36
2.	Szkoła Podstawowa w Zalasowej i Gimnazjum w Zalasowej	33,97
3.	Szkoła Podstawowa w Lubczy i Gimnazjum w Lubczy	29,09
4.	Szkoła Podstawowa w Joninach	8,27
5.	Szkoła Podstawowa w Kowalowej	10,99
6.	Szkoła Podstawowa w Woli Lubeckiej	8,42
7.	Gimnazjum w Ryglicach	18,30
8.	Przedszkole w Ryglicach	6,44
9.	Oddział przedszkolny w Zalasowej	3,0
10.	Przedszkole w Zalasowej	4,0
11.	Oddział przedszkolny w Lubczy	2,0
12.	Oddział przedszkolny w Joninach	1,0
13.	Oddział przedszkolny w Kowalowej	1,0
14.	Oddział przedszkolny w Woli Lubeckiej	1,0

15.	Punkt Przedszkolny w Woli Lubeckiej	1,0
16.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Bistuszej	13,62
17.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ryglicach	22,56
	Razem	183,02

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Na bieżąco realizowana jest współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Przeprowadzane są badania psychologiczne i pedagogiczne określające sposób kształcenia dzieci, co w efekcie skutkuje dostosowaniem wymagań edukacyjnych do możliwości dziecka oraz organizowaniem pomocy dla dzieci o specyficznych wymaganiach edukacyjnych. Organizowane są konsultacje z psychologiem nauczycieli i rodziców w sprawach wychowawczych. Prowadzone są również szkolenia, spotkania z psychologiem w szkole i grupami klasowymi.

Większość szkół współpracuje z kuratorami sądowymi. Instytucje te wymieniają się informacjami na temat sytuacji dzieci z rodzin objętych opieką kuratora, wspólnie poszukują możliwości pomocy i rozwiązania problemów, rozważają przyczyny wejścia dzieci w konflikt z prawem. Dzięki takiej współpracy rozwiązywane są problemy rodzin niewydolnych wychowawczo i patologicznych.

W 5 szkołach tj. w Lubczy, Kowalowej, Ryglicach, Zalasowej, Bistuszej funkcjonują świetlice, w których uczniowie mogą otrzymać pomoc w nauce oraz spędzić wolny czas. W ramach zajęć dodatkowych organizowane są w szkołach zajęcia wyrównawcze, a także koła zainteresowań.

W ramach programów profilaktycznych szkoły prowadzą profilaktykę pierwszorzędową, organizowane są pogadanki, spotkania edukacyjne z rodzicami i młodzieżą, lekcje wychowawcze, spotkania psychoedukacyjne, które mają na celu ukazywać skutki zdrowotne i społeczne stosowania używek.

Profilaktyka przemocy i agresji również traktowana jest jako pierwszorzędowa. W ramach niej kształtowane mają być umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów (reagowanie asertywne) przy wykorzystaniu aktywizujących metod w procesie rozwiązywania konfliktów. Analizowane są również przyczyny i skutki agresji. Ponadto realizowane są spektakle profilaktyczne oraz zajęcia warsztatowe mające na celu przybliżenie uczniom podstawowych informacji na temat agresji, jej przejawów i przyczyn.

W zakresie innych działań profilaktycznych szkoły realizują programy propagowania prowadzenia zdrowego trybu życia, zdrowia fizycznego/gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna/.Realizują też zajęcia, które mają na celu budowanie zasad zdrowego stylu życia wolnego od agresji. Pedagodzy szkolni objęli opieką uczniów mających problemy w nauce i zachowaniu. Należy tu wymienić również dysleksję, trudności adaptacyjne i emocjonalne, wagary agresję, nadpobudliwość oraz problemy zgłaszane przez nauczycieli lub uczniów w zależności od pojawiających się problemowych sytuacji.

Badaniu logopedycznemu poddawane są dzieci z wadami wymowy i innymi zauważalnymi wadami. Prowadzone jest również gimnastyka korekcyjna. W większości szkół zatrudniony jest pedagog, w części szkół zatrudniona jest pielęgniarka.

Niektóre szkoły realizują także specjalne programy profilaktyczno-naprawcze typu zdrowy styl życia, zapobieganie wagarom, dotyczące higieny oraz kultury słowa w szerokim rozumieniu. Niektóre szkoły przygotowują również uczniów do prac w wolontariacie. Dla

uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi szkoły prowadzą zajęcia logopedyczne. Szkoły prowadzą zajęcia kształtujące postawy charytatywne. Organizowana jest samopomoc koleżeńska.

We wszystkich szkołach prowadzone są badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego. Ostatnie badania dotyczyły określenia bezpieczeństwa ucznia w szkole i w najbliższym otoczeniu, relacji z nauczycielami, problemów wychowawczych, materialnych, zagrożenia wynikającego z agresji wśród młodzieży, brania różnego rodzaju używek oraz rosnących oczekiwań rodziców wobec szkoły. Wyniki tych badań pozwoliły określić ogólną sytuację dzieci w szkole z uwzględnieniem stopnia bezpieczeństwa, ewentualnych zagrożeń oraz atmosfery panującej w szkole, odczuwalnej przez uczniów.

Badania nie ujawniły występowania na szerszą skalę zjawisk patologicznych, ujawniły natomiast istnienie takich niebezpiecznych zjawisk jak: spożywanie alkoholu, palenie papierosów oraz zwróciły uwagę na stan zagrożenia agresją, nietolerancją, braku szacunku dla starszych.

W związku z uzyskanymi wynikami badań podjęto następujące działania: w ramach szkolnych programów profilaktycznych wprowadzono do realizacji kwestie i problemy, które młodzież sygnalizowała jako ważne dla niej, przeprowadzono pogadanki, spotkania z nauczycielami, z rodzicami, dokonano też odwiedzin w domach ucznia. Prowadzony jest program profilaktyczny „Zachowaj trzeźwy umysł, „Trzymaj formę”, „Nie pal przy mnie proszę”, Uwaga ! Uzależnienia!, Nie palę bo...”

W celu zmniejszenia nasilania się oraz eliminowania na terenie szkoły zachowań o cechach patologii społecznej, nauczyciele przeprowadzają rozmowy z rodzicami i uczniami. Ustalono wspólne działania oraz monitorowane zachowania.

2.2.4. Kultura

Instytucjami kultury w Gminie Ryglice są: Gminna Biblioteka Publiczna w Ryglicach i jej filie w Zalasowej i Lubczy oraz Ośrodek Kultury w Ryglicach z filiami w Zalasowej i Lubczy. Instytucje te zajmują się przygotowaniem społeczności lokalnej do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia tych wartości. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez: rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań kulturalnych oraz popularyzowanie czytelnictwa, tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, a także upowszechnianie wiedzy na temat folkloru i zainteresowanie sztuką rękodzieła ludowego i artystycznego.

Działalność w w/w instytucjach kultury obejmuje organizowanie różnego rodzaju imprez, m.in.: koncerty, spektakle, wystawy, wernisaże, spotkania, warsztaty, konkursy, imprezy plenerowe, koła zainteresowań, kluby czytelników czy miłośników poezji, akcji artystycznych, zajęć dla dzieci i młodzieży oraz seniorów, szkoleń.

Ośrodek Kultury wydaje Informator Ryglicki, pt. „W Paśmie Brzanki”, natomiast Stowarzyszenie Zalasowian biuletyn o nazwie „W Naszej Zalasowej”.

Wśród podejmowanych przedsięwzięć przez Ośrodek Kultury na szczególną uwagę zasługują: imprezy rekreacyjne i plenerowe (np. *Spotkania Jaselkowo Kołędnicze; Święty Walenty – Tradycje Lubeckie*; *Ryglicka Parada Orkiestr Dętych; Koncert Finalowy Piosenki Religijnej; Sobótkowe Święto Młodości; Dożynki Gminne; Festiwal Kultury Pogórzańskiej*);

wernisaże i wystawy (np. *Wystawa Pokonkursowa Masek Karnawałowych*; *Wystawa Pokonkursowa „Na Pisaną Ludową i Plastykę Obrzędową”*; *Wystawa i kiermasz ozdób świątecznych (wielkanocnych)*; konkursy (np. *Gminny Konkurs „Maska Karnawałowa”*; *Gminny Konkurs „Na pisaną ludową i plastykę obrzędową”*; *Regionalny Konkurs Piosenki Religijnej*; *Ryglicka Parada Orkiestr Dętych „O Puchar Burmistrza Ryglic”*; *Festiwal Kultury Pogórzeńskiej - konkurs „O Złotą Podkowę Pogórza*).

Przy Ośrodku Kultury w Ryglicach działają różnorodne zespoły i grupy, które odnoszą sukcesy na festiwalach i przeglądach w powiecie, województwie oraz w skali kraju .

Tabela 18. Zestawienie zespołów, grup oraz twórców lokalnych

DZIAŁAJĄCYCH W OŚRODKU KULTURY W RYGLICACH	DZIAŁAJĄCYCH W OŚRODKU KULTURY W RYGLICACH FILIA W ZALASOWEJ	DZIAŁAJĄCYCH W OŚRODKU KULTURY W RYGLICACH FILIA W LUBCZY
Ognisko muzyczne: * nauka gry na gitarze; * nauka gry na skrzypcach ; * nauka gry na keyboard i pianino	Młodzieżowa Orkiestra Dęta	Zespół taneczny „AMAZING”
Grupy taneczne: * Grupa rytmiczna „Dzieciaki rozrabiaki” ; * Grupa T.N.T”; * Grupa Elikśir”; * Grupa „Hipnoza”	Szkołka dla instrumentalistów	Zespół taneczny „PERFECT”
Grupa teatralna	Mała Kapela ludowa „Zalasowioki”	Dziecięca grupa kolędnicza „Mali Kolędnicy”
Kurs tańca	Mała grupa kolędnicza „Zalasowioki”	Dorośła grupa kolędnicza „Lubcoki”
Aerobik	Kobieca grupa śpiewacza „Za lasu”	Grupa twórczyń rękodzieła artystycznego
Koło fotograficzne „Fotoaktywni”	Męska grupa śpiewacza „Zalasowioki”	Aerobik
Kółko dziennikarskie	Kapela ludowa „Zalasowianie”	Kółko plastyczne
Koło tworzenia stron www	Zespół folklorystyczny „Zalasowianie”	Kółko teatralne grupa najmłodsza
Zespół wokalny	Koło Rękodzieła Artystycznego	Grupa teatralna „Misterium Krzyża”
Zespół gitarowy	Fitnessu	Dziecięca grupa teatralna
Zespół rockowy „Orion”	Grupa muzyczna (nauka gry na instrumentach)	Rękodzieło artystyczne – 15 twórców ludowych z Lubczy
Zespół ludowy „W Kuźni u Kowala”	Grupa taneczna (balet, rytmika)	
Rękodzieło artystyczne – 7 twórców ludowych z Ryglic	Rękodzieło artystyczne – 37 twórców ludowych z Zalasowej	

Źródło: dane własne Ośrodka Kultury w Ryglicach

Tabela 19. Ważniejsze osiągnięcia ośrodka kultury

Określenie imprezy	Nagrody
Przeгляд widowisk kolędniczych w Kolbuszowej	Nagroda główna „Złoty Turoń” - Grupa Kolędnicza „Lubcoki” z Ośrodka Kultury Filia w Lubczy II miejsce: „Mali Kolędnicy” z Ośrodka Kultury Filia w Lubczy
Małopolski Przeгляд Grup Kolędniczych „O Lipnicką Gwiazdę” w Lipnicy Murowanej;	II miejsce: Grupa Kolędnicza „Lubcoki” z Ośrodka Kultury Filia w Lubczy II miejsce: Grupa Kolędnicza „Zalasowioki” z Ośrodka Kultury Filia w Zalasowej Wyróżnienie „Mali Kolędnicy” z Ośrodka Kultury Filia w Lubczy
Ogólnopolski Konkurs Grup Kolędniczych w Bukowinie	III miejsce: Grupa Kolędnicza „Zalasowioki” z Ośrodka Kultury Filia w Zalasowej

Tatrzańskiej	Wyróżnienie: Grupa Kolędnicza „Lubcoki” z Ośrodka Kultury Filia w Lubczy
Ogólnopolskie Konfrontacje Kapel Ludowych i Zespołów Śpiewaczych w Dębicy	II miejsce: Zespół Ludowy „Zalasowianie” z Ośrodka Kultury Filia w Zalasowej
Przegląd Zespołów Regionalnych, Kapel, Instrumentalistów, Grup Śpiewaczych i Śpiewaków Ludowych „Krakowski Wianek” – Szczurowa:	II miejsce: Gerard Kula Wyróżnienie: Kapela Ludowa „Zalasowioki”, męska grupa śpiewacza „Zalasowianie”, kobieca grupa śpiewacza „Zza Lasu”. z Ośrodka Kultury Filia w Zalasowej
Przegląd Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych Regionu Krakowskiego „Krakowiaczek” w Łoniowej	Wyróżnienie – Dziecięca Kapela „Zalasowioki” z Ośrodka Kultury Filia w Zalasowej
Małopolski Festiwal Orkiestr Dętych „Echo trombity” w Nowym Sączu	III miejsce: Młodzieżowa Orkiestra Dęta z Ośrodka Kultury Filia w Zalasowej
Regionalny Konkurs „Na Pisanke Ludową i Plastykę Obrzędową związaną z okresem Wielkanocy” – Tarnów	<p>W KATEGORII : STOISKO WIELKANOCNE I miejsce: Ośrodek Kultury w Ryglicach</p> <p>W KATEGORII : PISANKA TRADYCYJNA – DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI I miejsce: Kinga ŚWIĘCH z Zalasowej II miejsce: Zofia KOSOWSKA z Zalasowej, Krystyna WENC - SZATKO z Zalasowej III miejsce: Justyna HELIZANOWICZ z Zalasowej, Jadwiga NOCEK z Ryglic, Alicja FIJOLEK z Lubczy</p> <p>WYRÓŻNIENIA: Karolina MADEL z Zalasowej</p> <p>W KATEGORII : PISANKA WSPÓLCZESNA – DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI II miejsce: Monika BIELIŃSKA z Zalasowej, Wanda OLSZÓWKA z Zalasowej III miejsce: Halina JANUŚ z Zalasowej</p> <p>W KATEGORII : PISANKA TRADYCYJNA I WSPÓLCZESNA - DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI I miejsce: Dorota FIDOWICZ z Ryglic, Agnieszka SZYNAL z Kowalowej III miejsce: Magdalena ZABAWA z Zalasowej</p> <p>W KATEGORII : PISANKA TRADYCYJNA, PISANKA WSPÓLCZESNA I PLASTYKA OBRZĘDOWA - DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI I miejsce: Stefania FIDOWICZ z Ryglic III miejsce: Maria OLSZEWSKA z Zalasowej</p> <p>W KATEGORII : PISANKA TRADYCYJNA I PLASTYKA OBRZĘDOWA - DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI I miejsce: Krystyna PIĄTEK z Ryglic, Dorota KISIEL – SZYNAL z Kowalowej II miejsce: Agnieszka MAZIARKA z Lubczy</p> <p>W KATEGORII : PISANKA WSPÓLCZESNA I PLASTYKA OBRZĘDOWA – DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI III miejsce: Stanisława USSARZ z Zalasowej, Natalia ZABAWA z Zalasowej</p> <p>W KATEGORII : PLASTYKA OBRZĘDOWA – DOROŚLI TWÓRCY LUDOWI II miejsce: Izabela SEPEK z Zalasowej</p> <p>Wyróżnienie: Małgorzata MATUG z Zalasowej, Anna STOCH z Zalasowej</p> <p>W KATEGORII : PISANKA TRADYCYJNA – DZIECI I miejsce: Aleksandra MAZIARKA z Lubczy, Bartłomiej GILSKI z Lubczy</p>